

Alaa Shukrallah: Egypten – en översikt av revolutionen den 25 januari

[Ur [International Viewpoint nr 434, mars 2011](#). Alaa Shukrallah är en oberoende aktivist i Centret för utvecklingsstöd i Egypten, och ordförande i Förbundet för hälso- och miljöutveckling.]

”För värdighet, demokrati och samhälllig rättvisa.”

Under dessa paroller bröt revolutionen ut den 25 januari. Revolutionen återspeglade både gamla missförhållanden som hade ökat speciellt under de senaste 10 åren och den växande proteströrelsen mot dem. En av de viktigaste milstolparna i denna rörelse, som antog sociala snarare än nationalistiska aspekter, var den berömda arbetarrörelsen bland textilarbetarna i Elmejala 2006. Men rörelsen föregicks av en växande solidaritetsrörelse med det palestinska folkets andra eller Al Aqsa-intifada och mot de amerikanska truppernas ockupation av Irak 2003.

Men det går att spåra vissa händelser som utlöste rörelsen. Jag skulle vilja säga att det troligen var fyra större händelser som spelade en viktig roll. Den första var polisens mord på en ung man den 7 juni 2010, då en 28-årig man vid namn Khalid Said misshandlades till döds av polisen på ett Internetkafé i Alexandria. Hans vänner startade en Facebookgrupp vid namn ”Vi är alla Khalid Said”, som inom kort samlade mer än 300.000 medlemmar. Mordet på den unge mannen var som att slänga en tändsticka på ett oljefält. Majoriteten av ungdomarna hade aldrig tidigare varit inblandade i någon som helst politisk aktivitet, men den här gången hade de en fråga som alla kunde identifiera sig med: Khalid Said kunde ha varit en av dem!

De bildade diskussionsgrupper och gick från att kräva rättvisa för sin vän till att protestera mot undantagslagar, förtryck, korruption och arbetslöshet. Kort sagt bestämde de sig för att ta ödet i sina egna händer och sträva efter verkliga förändringar.

Den andra händelsen är enligt min uppfattning dr Elbaradeis återkomst – en nobelprisvinnare som utmanade Mubaraks ledning av staten och de artiklar i konstitutionen som gjorde det möjligt för honom att under 30 år ha monopol på makten. Jag tror att det gav många människor hopp, i synnerhet många medelklassungdomar som sedan sin födsel inte sett någon annan än Mubarak, hopp om att det var möjligt med förändringar av ett system som alltmer hade stött bort dem. Även Baradeirörelsen inspirerade nästan en kvarts miljon anhängare på Facebook

Den tredje händelsen var det skandalösa valfusket under det senaste året, särskilt fusket med parlamentsvalet som gjordes på ett påfallande osofistikerat sätt som återspeglade den härskande klickens arrogans och förakt för folket.

Men den slutgiltiga knuffen kom från den tunisiska revolutionen, där diktatorn Ben Ali störtades den 14 januari. Ungdomarna sa: om det är möjligt, om tunisierna kan göra det så kanske vi också kan göra det.

Omedelbart efter Ben Alis avsättning i Tunisien uppmanade några bloggare och Facebookungdomar från 6 aprilrörelsen för förändring, Khalid Said-gruppen och Baradeigruppen till demonstrationer som krävde ”värdighet, demokrati och samhälllig rättvisa”. En ung kvinna höll ett inspirerande tal och uppmanade alla medborgare och ungdomar att följa henne och lämna rädslan bakom sig, ty de förråder sitt land såväl som sina bröder och systrar.

Det är viktigt att konstatera den roll som Facebook och bloggarna spelade för att organisera ungdomarna och gjorde det möjligt för dem att komma i kontakt med varandra och formulera sina krav. Det var speciellt avgörande i och med att det saknades starka politiska partier som kunde ha förenat människorna och spelat en ledande roll.

Men de djupare orsakerna går bara att förstå inom ramen för de förändringar som ägt rum i det

egyptiska samhället under de senaste 30 åren och till och med innan dess, det vill säga sedan mitten av 1970-talet.

Under Sadat i mitten av 1970-talet omvandlades Egyptens ekonomi plötsligt från en ekonomi där staten sörjde för och gav understöd till en öppen marknadsekonomi där utländskt och inhemskt kapital skoningslöst tog kontrollen över landets alla tillgångar.

En ny härskande oligarki formades gradvis under Sadat och tog absolut kontroll under Mubarak.

Den nya härskande oligarkin uppstod genom statsmaktens giftermål med affärsvärlden, och i och med avsaknaden av all form av öppenhet blev korruptionen en betydelsefull inre metod för att ackumulera både rikedomar och statsmakt.

Korruptionen sträckte sig från att sälja statliga tillgångar som företag eller egendomar för småpengar till affärsmän som i sin tur några dagar senare sålde dem vidare för en förmögenhet. Vinster på miljarder dollar kunde göras över en natt. Och det var förutom pengatvätt, provisioner på diverse avtal, inklusive vapenavtal, liksom på utländska donationer till Egyptens regering. Korruptionen och statsmakten i form av säkerhetstjänsten och polisen utgjorde det nät som knöt samman oligarkins högsta toppar med de allra lägsta som arbetade i lokala råd och samhällen.

Men det är viktigt att se utvecklingen för denna egyptiska oligarki i ett bredare internationellt perspektiv. Detta perspektiv var den nyliberala politik som vägledades och pressades fram av USAID, Internationella valutabanken och Världsbanken och senare även av EU. Valutabanken krävde att de statliga understöden och skyddstullarna skulle lättas som en del av dess krav på "justeringar av statens budgetunderskott", medan USAID och Världsbanken tryckte på för att en öppen marknadsekonomi skulle ha herraväldet och staten skulle minska sin roll att tillhandahålla varor och tjänster.

Den egyptiska härskande oligarkin antog och formade denna politik efter sitt eget huvud, och det medförde flera katastrofala konsekvenser för den egyptiska ekonomin i sin helhet, liksom för majoriteten av det egyptiska folket.

Egyptens ekonomi förändrades alltmer från att vara en produktiv halvt självständig ekonomi till en beroende ekonomi som i huvudsak byggde på tjänstesektorn. Samtidigt förändrades folks liv till det sämre. Arbetslösheten nådde aldrig tidigare skådade höjder, "vissa hävdar att nivån kan vara så hög som 25%", de flesta anställda hade inga fasta tjänster och därmed inget socialt skydd, anställningsförhållandena blev också sämre i avsaknad av både statligt skydd och självständiga fackföreningar, nästan 60% av det egyptiska folket bodde i slumområden.

Samtidigt blev polisens och säkerhetstjänstens förtryck av stora delar av folket, från polisbrutalitet till tortyr, en daglig rutin för att få fram snabba bekännelser även om de var felaktiga, allt för att få kontroll och till och med utöva sadism som blev ett naturligt drag och en del av polisens utbildning.

Alla dessa missförhållanden började komma upp till ytan speciellt under de senaste fem åren, då dagliga protester av olika delar av befolkningen blev det normala. Protesterna omfattade ett stort urval av befolkningen som aldrig tidigare hade deltagit i några politiska eller ens ekonomiska rörelser. När människor blev mer desperata så minskade rädslan för polisen och protesterna spred sig.

När "Facebookkungdomarna" kallade till demonstrationer för att förändra den härskande regimen så dök det därför, till den härskande klickens och säkerhetsstyrkornas och till och med demonstranternas förvåning, inte bara upp några få tusen, utan alltmer trädde miljontals egyptier från nästan varenda del av landet i förgrunden.

När rörelsen fick fart och regimen var alltför långsam att göra eftergifter, så skärptes som alla nu vet demonstranternas krav från politiska reformer till att stöta Mubarak och till ännu mer radikala både

politiska och sociala förändringar. Efter att demonstranter i staden Suez hade dödat tog demonstrationerna ett nytt steg och nådde miljontals över hela Egypten. Polisens brutalitet och krypskyttar ledde till omkring 400 personers död och en organiserad terror inleddes, vilket dock inte avskräckte folket utan bara gjorde det mer beslutsamt.

Under de sista dagarna innan Mubarak till slut förkunnade sin avgång anslöt sig arbetare från nästan alla sektorer till rörelsen med strejker på arbetsplatserna, och ett tillstånd av vad som kan kallas civil olydnad blev verklighet. Armén ville eller kunde inte ingripa utan ett blodbad vars inverkan på armén inte gick att bedöma. Regimen måste ge upp och Mubarak måste gå.

Fram till idag har man uppnått många framgångar. Folket har erövat ett aldrig tidigare skådat utrymme för demokratiska metoder. Den härskande oligarkins parti, dess säkerhetstjänst och polis har drabbats av svåra slag, vissa artiklar i konstitutionen har öppnats för att bryta monopolet över presidentposten. Men revolutionens kanske största erövring är den förändring som har ägt rum inom många egyptier själva. Demonstrationerna och sittdemonstrationerna, speciellt på Tahrirtorget (som vissa idag kallar Frihetstorget och andra Martyrernas torg) utgjorde ett av de mest fascinerande historiska skådespelen i Egyptens moderna historia. Utöver den avsevärda politisering som ägde rum på torget, kommer historierna om hjältemod, solidaritet och den känsla av gemenskap som byggdes upp för alltid att bli kvar i folkets minne och själ.

För första gången efter en lång historia av ökande sekterism kämpade muslimer och kristna tillsammans under parollen ”Muslimer och kristna, vi är alla egyptier, vi är alla en hand”. Många höll i varandra och gjorde V-tecknet mot media och åskådare. Män och kvinnor, med och utan slöjor, stod sida vid sida för att skydda varandra och kämpa på jämlik grund utan slitningar eller trakasserier. ”Tillsammans kämpar vi, tillsammans är vi villiga att dö”, ropade folkmassorna. Till Mubarak sa de, ”vi kommer inte att försvinna men du kommer att avgå”.

Men det har inte skett några verkliga, institutionaliserade demokratiska reformer. Den gamla makten styr fortfarande och samma samhällsekonomiska politik fortsätter att dominera.

Följaktligen är den nuvarande fasen ytterst vanskelig och den strategi som de verkligt demokratiska och progressiva krafterna kommer att anta kan betyda framgång eller nederlag för revolutionen.

Även om gatudemonstrationerna har spelat och kommer att fortsätta att spela en viktig roll, så kan de inte fortsätta för evigt. Man måste anta en annan strategi och taktik för att befästa och utvidga revolutionens erövringar.

Enligt min uppfattning träder i det nuvarande skedet organisering och byggandet av koalitioner och en prioritering av kraven i förgrunden.

I detta avseende har mycket uppnåtts men mycket mer måste uppnås om de krafter som är för verkliga förändringar ska bli framgångsrika.

Det har upprättats en ny fackförening för arbetarna. Ungdomsorganisationerna har lyckats bilda en koalition och det har grundats ett nytt vänsterparti. Många olika sorters försök till koalitioner håller på att bildas och rörelsens livsviktiga krav blir klarare.

Processen av organisering borde fortsätta med att det upprättas andra oberoende arbetarförbund på alla de olika arbetsplatserna, medan de folkliga kommittéer som inrättats och håller på att inrättas på lokal nivå bör stärkas. De borde ta på sig en större roll för att utveckla ett verkligt massdeltagande i de politiska besluten, för att de ska representeras i de lokala och nationella valen liksom övervaka de lokala institutionerna – från lokala råd till polisstationer och annan samhällsservice.

Men den viktigaste åtgärden är att sammankalla en nationell konferens som ska omfatta alla de sektorer som anslöt sig till och verkligen stödde 25 januarirevolutionen. Det borde upprättas en delegation som företräder dessa krav för att samtala med armén som företräder dessa krav. Med stöd

från en kritisk massa kan konferensen samtala utifrån en maktbas som är ansvarig inför folket som genomförde denna revolution och är redo att fortsätta att skydda den ända till slutet.

Slutligen kan det vara lämpligt att avsluta denna artikel med en sång som ungdomarna på Tahrirtorget skrev, och som lyder:

*”våra röster kommer att bygga och inte förstöra... våra röster kommer att leda till förändring
säg aldrig att det inte finns hopp... ty din röst kommer att medföra förändring
gnugga sömnen ur ögonen... res dig upp och ropa så högt du kan
besegra din rädsla, ty mellan oss... kommer den som ropar inte att dö”.*

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)